Zgodovinsko društvo, Koroška c. 10 Maribor
Dolžnostni izvod

Posamezna

Naročnina listu: 40 din., četrt leta [illegible] din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v pondeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

148. štev. Maribor, dne 15. decembra 1924. Letnik XVI.

Dr. Korošec zaupnikom SLS in vsem Slovencem.

Na zborovanju zaupnikov SLS v Celju dne 11. t. m. je dr. Korošec ob navdušenem odobravanju izvajal sledeče:

Zakaj na volišče?

Večina narodne skupščine je morala, ne da bi se v parlamentu zrušila, oddati vlado manjšini. Da si manjšina pridobi večino, moramo v volitve. To je samo zunanja oblika postopanja. Stvarno in načelno pa to neustavno, neparlamentarno in vsled tega revolucionarno postopanje znači: Večina naroda si želi sporazuma, poštenja, reda in miru. Do tega ne sme ali še ne sme priti! Naj se nadaljuje politika navlade, izkoriščevanja, nezakonitosti in mržnje. Vsled tega na volišče!

Kaj je sedaj mogoče?

Ako bodo volitve kolikor toliko svobodne, smo si v vseh taborih na jasnem, da dobi bivša parlamentarna večina dne 8. februarja zopet večino. Nisem slišal v nobeni stranki človeka, ki bi o tem dvomil. Politika sporazuma in borbe proti korupciji se bo potem nadaljevala, a razširila se bo v pravcu, da si zajamčimo absolutno spoštovanje narodne volje.

Ako pa volitve ne bodo popolnoma svobodne, je kljub temu več kot verjetno, da bo narod vendarle volil po svojem svobodnem prepričanju. Gotovo je, da je narod toliko dozorel, da si ne da od nikogar več komandirati, vsaj v svojo škodo ne. Ako pa bi nastopilo celo tako nasilje, da bi narod ne mogel niti izraziti svojega svobodnega mišljenja, potem seveda bodo nastale pri sporazumnih strankah povsem nove orientacije glede nadaljnje politike. O tem govoriti danes, se mi zdi prezgodaj, a misliti na to že sedaj ni prezgodaj. Toda to ne velja samo za nas, nego tudi za one, ki so do danes premalo mislili.

S politiko, kakor se je započela s sedanjo vsiljeno nam vlado in vsiljenimi volitvami, se torej narod tira v nove izredno težke notranje borbe. In to v vsakem slučaju, najsi bodo volitve magari bolj ali zelo nasilne. Mi si ne želimo takih borb, toda ako se nam vsilijo, bomo znali storiti svojo dolžnost, da se bo enkrat tudi v naši državi ozračje popolnoma razčistilo. Samo čim prej, tem bolje! Kajti narod težko čaka, da se lahko zopet v miru in redu nemoteno razvija.

Kaj zahtevamo Slovenci?

Mi Slovenci ne zahtevamo ničesar, kar bi bilo proti zdravi pameti, ali proti obstoju države. Mi zahtevamo svoje prirodno pravo. Nič več, nič manj! Mi se zavedamo svoje slovenske narodnosti in se hočemo kot slovenski narod v tej državi spobodno izživeti. O tem se z nami ne da več razpravljati, v tem oziru so za nas razprave končane. Samo o tem se da razgovarjati: Kako se da to uresničiti? Mi smo za pot mirnega, prijateljskega sporazuma s Hrvati in Srbi. Ako zna kdo drugo, boljšo pot, naj nam jo pove! Glavno je in ostane za nas, da se omogoči Slovencem v državi vsestransko samostojno življenje. Ali se oblika te samostojnosti imenuje slovenska republika ali federacija ali avtonomija ali oblast ali srez ali kar hočete, o tem bo sporazum med pametnimi in treznimi brati prav lahek. Le stvarno avtonomijo, stvarno samostojnost nam dajte!

Meni se je zdelo potrebno, da to zopet javno povdarimo, ker se vedno znova pozabljajo te temeljne resnice. G. Prepeluh je dolgo pisal in izdajal »Avtonomista« in pričakovali bi, da vsaj on zna, kaj je slovenska avtonomija. Pa smo se zmotili in to dvakrat zaporedoma.

Brat bratu, podložnik nikomur!

K slovenski avtonomiji računamo v zemljepisnem pogledu tudi Prekmurje, a Prepeluhovi politični krušni očetje pa je hočejo za Hrvate, ki ga ne damo. Nadalje si pred stavljamo slovensko samostojnost tako, da bomo mi Slovenci za se, da bo naše središče bela Ljubljana, a sedaj čujemo naenkrat, da bi morali pod Hrvate in imeti Zagreb za središče. Mi Slovenci odločno izjavljamo: brat vsakomur, Hrvatu in Srbu, a podložnik nikomur! Zagreb nam je mil in drag, a Ljubljana je ljubljena naša matuška. Kdor tega ne razume, ne razume slovenske duše, je zgubil živo zvezo s slovenskim narodom, je postal priprega Radičevega voza na Slovenskem. Mi se že tudi skoro dve leti sporazumevamo v važnih političnih vprašanjih z Radičevci, a smo pri tem vedno ostali samostojni, neodvisni, ne prodajamo ne slovenskega ponosa, ne slovenske zemlje!

O monarhiji in republiki.

Ker sem že pri Prepeluhu in Radiču, naj povem tudi svoje misli o monarhiji in republiki. Da je število republikancev v naši stranki po zadnjih dogodkih v Belgradu zelo naraslo, je nepobitno dejstvo. A kar se tiče našega načelnega stališča, smo ravno v Celju že enkrat rekli, da smo pristaši čistega demokratizma, t. j., da neovirano vlada v državi narodna volja. Volja slovenskega naroda je sedaj: samostojnost v državi! Nihče nima prava, da nas v tem oziru ovira. In če nas ovira, naj si sam pripiše posledice! To je bilo naše stališče včeraj, je danes in bode ostalo za vedno. Radič je preteklo leto menjal monarhijo in republiko, kakor bolnik svoje perilo. Mi svojega stališča glede narodne volje ne bomo menjali! To bodo videli vsi, ko pride do revizije ustave, kjer bomo zahtevali, da se zajamči neomejeno pravo prvemu suverenu v državi, narodni volji. O Prepeluhovem republikanstvu pa ni več vredno zgubljati besed. Ko je bil še socialni demokrat in bil tako močan, da je imel celo tri ali štiri ministre, so se mu tresle hlačice in si ni upal naskočit monarhije. Ne verjamemo, da bi si sedaj upal, ko ne bo imel niti toliko poslancev.

Grožnje z diktaturo in odcepitvijo.

Glede nadaljnega razvoja naših političnih razmer čujemo, da bo navsezadnje, ako ne bomo pri sedanjih volitvah pred hegemonijo in korupcijo pokleknili na tla, prišla vojaška diktatura. Mi na tako grožnjo hadnokrvno in svarilno odgovarjamo: Vojaške diktature so, kakor zgodovina kaže, začetek konca. Diktature so za narode neprijetne, a nevarne niso. Vojaštvo je vzeto iz naroda, je plačano od naroda, zato nima nihče prava se z njim igrati proti narodu.

Še eno grožnjo moramo zabeležiti. Pravijo nam, ako ne boste pokorno služili velesrbski hegemoniji in pustili pri miru velikih tatov, civilnih in necivilnih, potem bomo vas Slovence in Hrvate odrezali, amputirali in vas izročili za podložnike tujim državam! Ako bi mi hoteli Srbe pri Savi in Drini odrezati, bi vse ugotavljalo: to je veleizdajstvo! Ako se take besede o amputaciji Slovencev in Hrvatov čujejo celo iz ust, iz katerih se nikdar ne bi smele slišati, potem je to vse v redu. Tudi tukaj dvojna mera. O amputaciji lahko rečemo: ni v našem programu, a se je ne bojimo. Zač pa opozarjamo, da je amputacija ravno tako kakor diktatura dvorezen nož. Kajti pri amputaciji bi škarje za razrezavanje gotovo ne bile ne v velesrbskih in ne v slovensko-hrvatskih rokah.

Sporazum med brati!

Našo državo krmarijo sedaj prestari in prenervozni ljudje, zato pa to nemirno hlastanje po nekih izvanrednih sredstvih, kako ozdraviti našo državo. In samo eno sredstvo je: Sporazum med brati! Pustite volji naroda svobodno pot! Narodi se med seboj ne sovražijo, nimajo želje, se medsebojno tlačiti in izkoriščevati, nimajo volje si drug drugemu negirati jezik in narodnost. V njih živi ljubezen, ki vsakemu priznava svoje. Duh pomirljivosti je v narodih in temu duhu je treba pomagati do zmage. Pri teh volitvah mora pasti odločitev, kdo je za narodni sporazum in kdo je za nadaljno podpihovanje narodne mržnje. Velika sreča za državo bi bila, ako bi vihar ljudske nevolje odstranil vse, ki mu ne pustijo priti do miru in sprave!

Militarizem.

O vojaštvu mi je treba še enkrat govoriti. Z ozirom na vojaštvo dobivamo od dveh strani očitanja: eni nam pravijo, da smo militaristični, drugi. da smo antimilitaristični. ni, a drugi, da smo antimilitaristični. Prvi očitek, da smo Očitek, da smo militaristični, je podtikanje. Pod militarizmom se razume dvojno: ali da se vojaštvu daje vpliv tudi na notranjo in zunanjo politiko, ali da morajo narodi, oboroženi od pet do glave, s krvjo reševati svoje medsebojne spore. Niti v enem niti v drugem smislu nismo militaristični. Generalom pravimo: proč roke od politike, a glede medsebojnih odnosov z drugimi narodi smo mi za mirno sožitje vseh narodov, za nekrvavo razsodišče in za najdalekosežnejšo razorožitev, v čemur edinem vidimo možnost, da se rešimo financijelne katastrofe in ž njo gospodarske ter kulturne. Naš antimilitarizem pa obstoji v tem, da zahtevamo za vojsko zdravo in zadostno hrano, primerno obleko, lepo ravnanje, domače podnebje, enako pravnost in znosljivost napram oficirjem slovenske in hrvatske narodnosti, pravičnost brez vsakega protekcijoniza tega omenjeni ljudje ne razumejo, pokvarjeni pa nočejo razumeti.

Boj za življensko in socialno pravo.

Kdor je za vedno rastoči militarizem, za vedno večje oboroženje, ta ne ve, da pod državnimi terjatvami padajo na tla kmetje, obrtniki in delavci, a da državni prejemki ne morejo tudi uradniškega, učiteljskega in duhovniškega stanu obvarovati večkrat pred največjo bedo. Mi smo sedaj v tem razvoju, da se vsi stanovi, razven državnih tatov in kapitalistov, borijo za svojo eksistenco, da se pod njimi majejo tla mirnega, skromnega življenja in da se vsak dan ljudje obračajo v tujino, da najdejo kruh.

Zato je naše mišljenje, da trpeči stanovi ne smejo da nes iti vsak na svojo stran, ampak se stisniti rama ob ramo ter skupno boriti za svoj ogroženi obstanek. In to jim je omogočeno pod streho Slovenske ljudske stranke, kakor stranke celokupnega slovenskega naroda.

Ne prikrivamo si, da se v dnevnem življenju nahajajo nasprotja, a naša naloga je, ta nasprotja omiljevati in odpravljati, a ne jih uporabljati za medsebojni boj. Kdor hujska stan proti stanu, ni iz naših vrst. Prepričani smo, da s tem ravnamo v duhu krščanstva, ki z ljubeznijo in pravico spaja vse različne stanove v višje organizme, v narode in države.

Politika Slovenske ljudske stranke gre in bo šla za tem, da ne razkrajamo socialne strukture našega naroda. Nismo stranka samo enega razreda ali enega stanu, kajti razredna stranka že po svojem bistvu ne more biti konstruktivna, temveč mi smo stranka, v kateri najdejo vsi stanovi zavetje, mi smo stranka slovenskega občestva, slovenskega naroda. In za vse hočemo in bomo skrbeli po načelih krščanskega socializma, kakor nam jih je znal udahniti naš prvi učitelj dr. Krek.

Stranka slovenskega naroda.

Nismo pa stranka slovenskega naroda samo po besedah, po programu, ampak v istini, v dejanju. Velika večina slovenskega naroda se že nahaja pod našo streho. Ni vasi, ni trga, ni mesta, ni stanu, ni poklica, kjer bi Slovenska ljudska stranka ne imela svojih prijateljev in pristašev. Iz tega dejstva pa izvajamo zase sveto dolžnost, da moramo ravno mi od Slovenske ljudske stranke gledati s širjim pogledom na vsakokratno politično situacijo ter jo presojati s stališča celega naroda in ne samo z vidika manj ali bolj ozkega strankarskega stališča.

In politično situacijo trenotno presojamo tako, da je danes treba visoko držati zastavo slovenstva. V tem boju se bo odločilo, ali smo na pragu v odprto dvorano slovenske samostojnosti, ali pa smo voljni odreči se svojemu slovenstvu. Nikdar še ni bila situacija tako resna in tako usodna, ko pri teh volitvah. Poklicane so bile stranke na vlado, ki so si nadele nalogo, da nas z vzemi sredstvi s sladko in pretečo besedo, z denarjem in nasiljem primorajo, narediti križ čez vse, kar je slovenskega. Boj ni več tih, ampak odkrit, mi smo izzvani na bojišče.

Za slovenski narod!

Za slovenski narod gre. Nam slovenski narod ni skupina ljudi, ki danes lahko čuti slovenski, jutri nemški, danes hrvatski, jutri srbski. To je narod, ki s svojim jezikom že nad tisoč let ogreva te naše hribe in doline, gore in ravnine, ki na tej lepi zemlji trpi in uživa, plaka in joka, vriska in se raduje. To je narod tisočletne skupne usode, skupnega doživetja, iz kojega ne moreš izstopiti kakor iz kakega bralnega društva in zopet vstopiti, kadar je treba. Ne moreš ga zatajiti, kakor ne svoje domače hiše, očeta in matere. Tisoč in tisoč niti veže ta narod skupaj. Tak narod sam sebe ne more anulirati!

Za ta slovenski narod se sedaj bije vojska. Kdor ga ljubi, kdor mu je zvest, naj se združi z nami v eno edino slovensko fronto. Ne »klerikalci«, ne liberalci, ne socialisti, ne komunisti so danes v ospredju, ampak v tem trenutku je na dnevnem redu ves slovenski narod, njegova bodočnost, njegova samostojnost. Nikogar ne odklanjamo, vse vabimo v solidarno borbo za slovensko stvar.

21 poslancev je imela dosedaj naša slovenska stranka. Ako zgubimo le enega, bodo nasprotniki klicali: Slovenci odstopajo od svoje slovenske stvari. Tega veselja jim ne smemo pripraviti. Zato pa vsi, pristaši in drugi prijatelji slovenske stvari, dne 8. februarja na volišče!

Politični položaj.

Volilni proglas neodvisnih radikalov. Neodvisni radikali pod vodstvom Nastasa Petroviča so izdali volilni proglas, ki je ostra obsodba Pašičeve politike in današnje PP vlade. V proglasu se obsoja današnja radikalna stranka, ki je popolnoma skrenila iz nekdanje dobre in ljudske poti. Neodvisni radikali se borijo za resnično ustavno in parlamentarno vladavino. Obširno se peča s hrvatskim vprašanjem. Pašič je pogazil krfsko deklaracijo. Dne 1. decembra 1918 pa pogazil tudi vidovdansko ustavo, ker je proti njenim odredbam obljubil Hrvatom, da bo ustavil parcelacijo Hrvatske in istotako Slovencem, ako Hrvati ne pridejo v Beograd. Ko so po zaslugi Petroviča in drugih članov bloka prišli Hrvati v Beograd, takrat je bila prvič sestavljena PP vlada manjšine. S tem prevratom PP vlade so bili Hrvati pri enih vratih v skupščino pozvani, pri drugih pa so bili vrženi ven. Ta vlada je bila sestavljena v času, ko je bil sporazum s Hrvati že skoro izveden. Ta država je država Srbov, Hrvatov in Slovencev, zato je treba upoštevati ne samo srbske, ampak tudi hrvatske in slovenske želje. Pašič, ki je združen s Pribičevičem in njegovo skupino, poziva na borbo proti bratom. Jaz pa pravim nasproti Pašiču in njegovim zaveznikom: »Dovolj nam je boja z zunanjimi sovražniki in nočemo boja z rodnimi brati!« Pašič je radikalno stranko dovedel do tega, da je na vladi kot manjšina. — Dalje se govori v proglasu o potrebi, da se popravi režim v Makedoniji. Nato obtožuje radikalno stranko in Pašiča, da ni bilo nič storjenega za invalide. Blok je bil na vladi tri mesece in je vse pripravil, da se to vprašanje privede do konca. Pašič pa v štirih letih ni niti volje pokazal, da bi kaj storil. Ostro kritizira vzrašanje vojne odškodnine, da je bila naša država na reparacijah oškodovana po Pašičevi krivdi v letih 1921-22

za več kot 70 milijonov zlatih mark. Ta zguba je prišla vsled tega, ker smo opustili sprejeti del reparacij, ki nam je bil prisojen in vsa svota je šla v korist Italije, ki je te reparacije dobila po sporazumu zaveznikov. Ravno tako je finančni minister Stojadinovič oškodoval državo za eno milijardo dinarjev, s tem, da je odobril izvoz obveznic vojne odškodnine v inozemstvo. Tudi ta svota je šla v korist Italije. Ker mora naša država po zakonu o povrnitvi škode leta 1925 plačati dva in pol odstotka obresti na te obveznice, pride na vsako obveznico, ki je v tuji lasti, osemkrat več obresti nego na obveznice, ki so v lasti naših državljanov. Proglas ostro kritizira Pašičevo agrarno politiko. V korist kmetov in obrtnikov se ni nič storilo. Ravno tako tudi ne v socialnem in gospodarskem vprašanju. V kratkem bi moral biti vzakonjen zakonski načrt o pobijanju korupcije in obtoženi ministri bi bili morali odgovarjati za svoja dejanja pred sodiščem. Prišla pa je PP vlada in z razpustitvijo parlamenta je bilo onemogočeno, da bi se videlo, ali so krivi ali ne. — Proglas konča s pozivom, naj se radikalski pristaši otresejo slabega vodstva in pokvarjenih voditeljev, da bo stranka zopet narodna kot je bila nekdaj.

Tiskovna in volilna svoboda v južni Srbiji. Notranji minister je izdal naredbo, s katero se ustavi nadaljnje izhajanje džemijetskega lista »Hak« v Skoplju. Istotako bo začel ustavljati tudi drugi opozicijonalne liste. »Hak« je bil radi tega ustavljen, ker je džemijet napravil sporazum z neodvisnimi radikali in Davidovičevci, o katerem so včeraj razpravljali Davidovič, Petrovič in Ferhad beg Draga. Mesto ustavljenega džemijetskega glasila začne izhajati sedaj list »Blok«, kot glasilo vseh opozicijonalnih strank, ki so se se še sedaj bolj utrdile v borbi proti P. P. režimu.

Predsedstvo HRSS o dogodkih na vseučiliščih. Podpredsednik HRSS je o dogodkih na vseučiliščih med drugim izjavil sledeče: »V konkretnem slučaju je mladina najbolje reagirala, ker je čutila, da niso kršili le avtonomije vseučilišč, ampak tudi svobodo prepričanja. Čudno pa je, kako inferijorno so se pokazali vseučiliški profesorji, ki niso čutili, da ne gre tu le za neko politično vprašanje, ampak za svobodo pouka. Svetla točka pa je za vso akademsko mladino nastop celokupnega profesorskega zbora pravne fakultete vseučilišča v Beogradu, ki je stvar vsaj nekoliko popravil. Zadnji boj na vseučilišču ni bil političen boj med monarhijo in republiko, ampak boj med najgršo reakcijo, ki jo predstavljajo današnji vlastodržci v Beogradu in med napredkom, ki ga v danem slučaju zastopa skoro vsa akademična mladina.«

Po svetu.

Dogodki v Albaniji. Vstaja se v Albaniji naglo širi in število upornikov od dne do dne narašča. Glavni vzrok upora je silno nasilje, katerega je izvajala vlada nad opozicijo radi bližajočih se volitev v parlament. Vladne čete so na mnogih krajih zapletene v ostre boje. Vlada je izdala povelje, da se morajo uporniške vasi požgati, živina pa zapleniti. To je upornike še bolj razburilo in njihovo število povečalo. Upornikom stoji na čelu Vezir Barjaktar. Edina nada vlade je mogočni poglavar Bajram Cur, ki je s svojimi številnimi četami, ki razpolagajo s strojnicami in artilerijo, krenil proti upornikom. Spotoma je požgal ob naši meji ležeče uporniške vasi.

Zaključek zasedanja Zveze narodov. Dne 13. t. m. se je v Rimu ob 11. uri vršila sklepna seja sveta Zveze narodov. Med drugim je bilo odobreno poročilo glede mednarodnega instituta v Parizu za duševno sodelovanje. Predlogi italijanske vlade za ustanovitev mednarodnega instituta za izenačenje privatnega prava so bili sprejeti.

Krasin v Parizu. Dne 12. t. m. je izročil novi sovjetski poslanik v Parizu, Krasin, predsedniku francoske republike Doumergue-u svoja poverilna pisma. V svojem nagovoru na prezidenta je naglašal kot svojo glavno nalogo, učvrstiti prijateljstvo med obema državama. Doumergue je odgovoril, da se bo Francija vedno držala načela, da se ne vmešava v notranje zadeve tujih držav in da priznava vselej ono vlado, ki si jo katerikoli narod sam postavi. — Krasin je komaj par dni v Parizu, pa je že policija zvedela, da se pripravlja na njega atentat. Aretirana je bila neka Rusinja, ki je izjavila, da se bo maščevala nad Krasinom, ker ji je v Rusiji uničil njeno družino.

Izvolitev novega švicarskega predsednika. Švicarska zvezna skupščina je izvolila novega predsednika države. Izvoljen je dosedanji vodja finančnega oddelka Musi; za podpredsednika je izvoljen vodja justičnega oddelka Häberlin. Novi švicarski predsednik je po svoji narodnosti Nemec.

Umik Špancev v Maroku. Španske čete so se umaknile v nove pozicije, ki leže večinoma ob obali. Primo de Rivera, ki je osebno vodil operacije, je spoznal nevzdržnost starih pozicij ter sam dal povelje za umikanje. Uporni Kabili so se zaenkrat zadovoljili s tem uspehom, vendar pripravljajo nove napade, da potisnejo Špance popolnoma do morja.

Primer iz modnega in denarnega sveta. V Londonu je umrla 49letna žena iz Poljske v Anglijo priseljenega trgovca Smith-Wilkinson, ki je veljala za prvo londonsko mode-damo. Ob smrti se je o tem prvaštvu mnogo pisalo in ugotovilo se je, da je pokojna od svojega 21. leta porabila za klobuke 6, za toalete 3 in nakite 16 milijonov frankov. Radi teh ogromnih izdatkov je prišel njen mož večkrat v velike denarne zadrege ter je moral na vse kriplje špekulirati, siromake odirati in gotovo tudi goljufati, da je njegova žena ostala prva modna dama. O tej modni prvakinji vedo tudi povedati, da je bila drugače silno skopa in da je ob smrti zapustila 980 oblek.

Beležke.

Kdo odloča pri nas o državnosti in protidržavnosti? Ko so žandarji v Beogradu prelili kri srbske akademske omladine, je izjavil upravnik Beograda, da bi vsaj nekoliko opral krvavi Pašič-Pribičevičev režim od odgovornosti za to krvavo delo, da on sam obžaluje kršitev vseučiliščne avtonomije in da so vse to zakrivili razdraženi žandarji, kar na svojo roko. Po tej izjavi režimski ljudje sami priznavajo, da postopajo njihovi orožniki na svojo roko in se dajo toliko razdražiti, da streljajo tudi na akademike. Radi verjamemo, da nastopajo žandarji kar na svojo roko in se znajo strankarska razdražiti, ker je baš to v interesu PP režima. Žandarji so pokorni in poslušni in žandarska razdraženost spada v njihovo službeno dolžnost. Značilno je samo to, da se žandarji razbesnijo samo napram gotovim strankam in njihovim pripadnikom. Do danes nam ni znan niti eden slučaj, da bi se bili pustili žandarji razdražiti proti Pašičevim radikalom in Pribičevičevim policajdemokratom. Znanih pa je žalibog premnogo slučajev, da so se pustili orožniki kar na povelje razljutiti proti današnjemu režimu neljubim strankam. Saj so tudi žandarji ravno tako ljudje, kakor mi drugi in tudi njim je ljubši mir nego pa kri. A vendar se dogaja čisto sistematično, da preliva žandarmerija po gotovih krajih kri. Ali nismo upravičeni, da trdimo: žandarji so prisiljeni, da tako nasilno nastopajo. Orožništvo ima natančna navodila, koga mora smatrati za antidržavnega in kako mora z njim postopati. Posameznim žandarskim jedinicam je razposlan poseben cirkular, v katerem se navajajo imenoma vse one stranke, kojih pripadniki se morajo smatrati za protidržavne in na katere je treba prav posebno paziti. Z ravnokar omenjenim cirkularjem se odvzema žandarmeriji njena glavna dolžnost: čuvanje javne sigurnosti. Na ta način se tlači orožništvo na stopnjo pokornega hlapca samo ene stranke in s tem je zbrisan bistveni značaj žandarmerije. Sedaj tudi lahko razumemo, da se pri nas mora žandarmerija v gotovih prilikah razdražiti in prekoračiti meje svojega delokroga, kakor se je to dogodilo na beograjski univerzi. Žandarmerijo se da vedno oprati radi njenih izgredov; ona je pač storila to, kar jej je bilo zaukazano od zgoraj, da namreč odloča sama, kdo je državen in kdo je protidržaven. Našo državo smo hvala Bogu že uredili tako čvrsto, da je postala žandarmerija vrhovna inštanca za presojevanje državljanskih vrlin.

Zopet novi generali. Dosedaj smo imeli v naši vojski 112 generalov, a med temi niti enega Hrvata ali Slovenca. Javna tajnost je sedaj, da je za našo vojsko potrebno, da se imenuje še 40 pukovnikov za generale, nekoliko kasneje pa še 20 pukovnikov — vsi za takozvane brigadne generale. Teh ravnokar označenih 60 pukovnikov je nam reč napravilo minuli mesec v Tuzli v pričo armijskega komandanta generala Smiljaniča in generala Jovanoviča generalski izpit. Niti eden od teh pukovnikov še danes ne ve, ali je prestal generalski izpit ali ne, ker to bo zvedel šele tedaj, ko bo imenovan generalom. Pri tem novem generalskem imenovanju bo igrala glavno ulogo pripadnost k »Beli roki« in se ne bo gledalo na sposobnost in zmožnost, ampak samo na strankarsko in versko barvo. Kam neki hočemo s tolikanj generali, Bog zna! Glavno je, da narod zmore potrebne davke, pri tem ko mu država ne daje niti najpotrebnejših sredstev za vzdrževanje cest, šol itd. Pred kratkem so prinesli italijanski in naši listi načrt o reorganizaciji vojske v Italiji. Italija ima več nego trikrat toliko prebivalstva nego naša država in velike kolonije, in novi reorganizacijski načrt za vojsko v Italiji predvideva v celem 120 generalov. Italija bo imela torej 120 generalov, mi pa 172 in za vzdržavanje toliko generalov se bodo dobili potrebni krediti, četudi bo baš radi tega trpel promet in poljedelstvo v celi državi. Pri nas je pač glavno, da imamo vsako leto nekaj desetin novih generalov in to radi tega, ker se Pašičeva radikalija boji, da ne bi za radikale tolikanj dragocena generalska kasta — prehitro izumrla.

»V imenu vseh zakonov.« Glasilo jugoslov. muslim. organizacije »Pravda« iz Sarajeva opisuje razne srezke načelnike po Bosni in Hercegovini, ki vneto delujejo za PP stranke, za službo pa nimajo prav nobene kvalifikacije. Tako načelnik sandžaškega sreza ljudi globi in zapira v imenu »vseh zakonov.« Načelnik ne pozna pravega zakona, ali bolje rečeno nobenega in zato se kot bistra in odločna glava sklicuje kar na vse — neznane zakone. Z ubogimi, preplašenimi in nepismenimi seljaki gre to kar na veliko in bi se to niti toliko ne opazilo, ali bi se pa vsaj tajilo, če se ne bi že ponovno zgodilo, da so pismeni ljudje od načelnika zahtevali pismeno obsodbo in razna druga pismena »rešenja.« In res je slavni PP načelnik tudi zapisal, da postopa po »celokupnih« zakonih, ali v imenu vseh zakonov. Taka »rešenja« so se poslala v pogled višjim oblastim, pa brez uspeha, srezki načelnik še vedno postopa in sodi po »celokupnem« zakonu.

Iz Slovenije.

KANDIDATI ZA VOLILNO OKROŽJE MARIBOR—CELJE.

NOSILEC LISTE:

Dr. Anton Korošec, narodni poslanec Mariboru.

OKRAJNI KANDIDATI:

Volilna okraja **Brežice in Šmarje** (vezana): Kandidat Jožef Škoberne, posestnik in župan, Dovško pri Rajhenburgu; namestnik Marko Kranjc, tajnik, Maribor.

Volilni okraj **Celje**: Kandidat dr. Jakob Hodžar, odvetniški koncipijent, Celje; namestnik Jožef Pišek, posestnik, Medlog pri Celju.

Volilna okraja **Dolnja Lendava in Murska Sobota**: Jožef Klekl, narodni poslanec, Črensovci; Geza Šiftar, narodni poslanec, Bakovci.

Volilna okraja **Konjice in Ljutomer** (vezana): Kandidat dr. Josip Hohnjec, narodni poslanec, Maribor; namestnik Jakob Rajh, posestnik, Ljutomer.

Volilna okraja **Laško in Prevalje** (vezana): Kandidat dr. Andrej Gosar, tajnik Zadružne zveze v Ljubljani; namestnik Jurij Kugovnik, narodni poslanec, Prevalje.

Volilni okraj **Maribor desni breg**: Kandidat Štefan Faležž, narodni poslanec, Orehova vas; namestnik Hinko Grčl, posestnik, Slov. Bistrica.

Volilni okraj **Maribor levi breg**: Kandidat Franjo Žebot, narodni poslanec, Maribor; namestnik dr. Andrej Veble, odvetnik, Maribor.

Volilna okraja **Mozirje in Slovenjgradec** (vezana): Kandidat Vlado Pušenjak, narodni poslanec, Maribor; namestnik Martin Steblovnik, posestnik in župan, Šmartno na Paki.

Volilni okraj **Ormož**: Kandidat Andrej Bedjanič, narodni poslanec, Obrež pri Središču; namestnik P. Zadravec, posestnik, Ormož.

Volilni okraj **Ptuj**: Kandidat Ivan Vesenjak, nar. poslanec, Maribor; namestnik Zdravko Sagadin, pos., Sestrže.

— — —

RESOLUCIJE ZAUPNIKOV SLS V CELJU.

Zbor zaupnikov SLS v Celju je sprejel sledeče protestne resolucije:

1. Zbor zaupnikov SLS najstrožje obsoja nasilje, ki ga izvršuje sedanja vlada nad posameznimi župani, ki vrše le svojo dolžnost. Najodločneje protestira proti taki kršitvi občinske avtonomije in izjavlja, da hoče občinsko avtonomijo proti vsakomur z vsemi zakonitimi sredstvi braniti.

2. Ministrstvu prosvete pod PP režimom je bilo pridržano, da je začelo kršiti zakon o definitivnem nameščenju učiteljstva in da preganja iz politično-strankarskih razlogov učiteljstvo, ki ne pripada po svojem političnem mišljenju strankam PP režima, zlasti krščansko-misleče učiteljstvo. Zbor zaupnikov to protizakonito, nasilno, neusmiljeno in pa brezobzirno nastopanje prosvetnega ministra proti učiteljstvu z gnusom obsoja in izjavlja, da bo SLS vsikdar najodločneje stala na strani sedaj preganjanega učiteljstva.

3. Zbor zaupnikov SLS izreka svoje simpatije od PP režima preganjanim univerzitetnim profesorjem, ostro obsoja nekulturni napad prosvetnega ministrstva na neprekršljivo avtonomijo univerze in njihove pravice ter obžaluje krvave posledice teh nekulturnih činov, in

4. z ogorčenjem zavrača poizkušene naklepe prosvetnega ministra proti Marijinim kongregacijam kot nedopustno in nezaslišano vmešavanje prosvetne oblasti v strogo verske zadeve in protestira proti odloku prosvetnega ministra P. br. 12.418 z dne 15. novembra 1924, s katerim se hoče uničiti organizacijska svoboda učnemu osobju in učencem in zatreti prosvetno delovanje narodnih organizacij, temelječih na normalnih temeljih krščanskega svetovnega naziranja.

— — —

Drofenikova »Severna Straža«. Uskoki iz Samostojne kmetijske stranke pod vodstvom Drofenika in dr. Vošnjaka, ki delajo za P. P. blok, so začeli izdajati tednik »Severna Straža«, ki je izšel prvič v soboto v Mariboru. Kot vila-rojenica »Severne Straže« nastopa tudi bivši minister dr. Kukovec. Zadnji »Kmetijski list« še ne ve povedati o glasilu uskokov, piše pa mnogo o Vošnjak Drofenikovi polomiji, označuje »Jutrova« poročila za lažnjiva ter prinaša glede Vošnjaka in Drofenika sle-

deči sklep zaupnikov: »Zaupniki SKS za mariborsko oblast so na svojem zborovanju dne 6. decembra 1924 v Narodnem domu soglasno sklenili izključitev gg. Vošnjaka in Drofenika radi njujinega škodljivega in izdajalskega delovanja proti SKS, radi kršenja organizacijskega reda ter radi nepokoravanja sklepom večine okrožnega odbora SKS v mariborski oblasti. Ta sklep se izroči načelstvu stranke, da postopa z njim po določilih organizacijskega reda SKS.

Zaprisega ptujskega župana. Dne 13. t. m. se je v Ptuju vršila svečana zaprisega novega župana g. dr. Senčarja in podžupana g. Blažeka. Zaprisego je izvršil vladni svetnik dr. Vončina.

Podružnica Sadjerejskega in vrtnarskega društva v Ljutomeru ima na Štefanovo to je 26. t. m. svoj redni občni zbor z običajnim sporedom v pevski sobi (nekd. realka). Začetek ob 8. uri zjutraj. Pridite zanesljivo vsi člani in prijatelji sadjarstva in vrtnarstva! — Narodna šola v Ljutomeru vabi že sedaj na šolsko tombolo, ki se vrši 6. januarja 1925 pri g. Vaupotičevi zvečer ob 5. uri.

Potresi v Sloveniji. Pretekli petek so občutili na mnogih krajih Slovenije okrog 5. ure zjutraj precej močne potresne sunke; potres se je najbolj občutil na Kranjskem. Inozemski listi sedaj poročajo o hudem potresu, katerega so občutili v področju Alp in v severni Italiji. Potres je bil v teh krajih tako močen, da je prebivalstvo ponoči zapustilo stanovanja, boječ se katastrofe.

Dnevne novice.

Težka in krivična obremenitev sprevodnikov vlakov. Državna železniška uprava dela sprevodnike vlakov kratko malo za vsako poškodovanje v osebnih vozovih odgovorne. Če kdo zločinsko poreže jermenje pri oknih, ali pa usnje raz sedežev, če po nerodnosti ali po nesreči ubije šipo ali kaj pokvari itd., se poravnava te škode zavali na sprevodnika vlaka. Prej je sprevodnik tatvine in poškodbe v prevzetih vagonih službeno prijavil in za popravljanje so bili krediti, sedaj pa kreditov ni in visoka gospoda v železniški upravi se je nepremišljeno in še bolj brezvestno oklenila železniških sprevodnikov, katerim se sedaj od borne plače za naporno in zelo odgovorno delo odtegujejo polovični in po večini celotni zneski za vsako poškodbo in tatvino v osebnih vagonih. Na tatove je brezuspešno apelirati, istotako kakor na brezobzirne činitelje v upravi, apeliramo pa na druge, naj pazijo, da ne bodo po naključju in nerodnosti povzročili kake škode v železniških vozovih, da ne bodo sprevodniki težko in krivično prikrajšani pri svoji borni plači.

Nova odhikovanja in nove premestitve. Notranje ministrstvo je izdelalo obširen »Ukaz« o premestitvi političnih uradnikov, posebno onih v Srbiji in Makedoniji. Tudi imenovanje o novih okrožnih načelnikih bodo kmalu gotova. Prosvetno ministrstvo pa je predlagalo odlikovanje mnogobrojnih učiteljev in srednješolskih profesorjev po večini v Dalmaciji in na Hrvatskem, ki so se odlikovali kot agitatorji za režimsko stvar.

Stanovanjsko vprašanje. Na seji posvetovalnega odbora v ministrstvu za socialno politiko je bilo v stanovanjskem vprašanju sklenjeno sledeče: Obveljalo je stališče, da se najemniki zaščitijo za časa prehodne dobe od 1. januarja do 1. maja. Pravna razmerja med najemniki in hišnimi lastniki se bodo regulirala na osnovi par. 499 srbskega civilnega zakonika, ki določuje odpovedi stanovanj samo dne 1. maja in 1. novembra, ki ne dovoljuje hišnim lastnikom med tem časom povišati najemnine ali odpovedovati stanovanje ali spreminjati kakršnakoli najemninska razmerja. Minister za socialno politiko je izdal nato uredbo, ki se glasi: Člen 1. Zakon o stanovanjih z dne 30. decembra 1921 ostane v veljavi do dne 1. maja 1925. Člen 2. Odredba stopi v veljavo, ko jo kralj podpiše.

Proti Džemijetu. Minister notranjih del je izdal naredbo, v kateri prepoveduje še nadaljnje izhajanje glavnega džemijetskega glasila »Hak« v Skoplju. V isti naredbi preti notranji minister vsem ostalim opozicijskim listom s strogimi merami. Z ustavitvijo »Haka« je vlada učinila novi korak nasilja nad Džemijetom. Daljne enake odredbe bodo sigurno sledile nad macedonskimi muslimani.

Dohod novih ruskih čet v Jugoslavijo. Te dni je dospelo s parnikom iz Šangaja okrog 350 gojencev bivše ruske vojne akademije v Omsku, skupaj s svojimi oficirji. Akademiji so dovolile naše oblasti na njeno prošnjo naselitev v naši državi; ustalili se bodo v Bileču.

Beg ljubavnega parčka iz Beograda. V Beogradu živi zelo ugleden trgovec Obradovič. Med vojno je bil rezervni oficir in po preobratu je prišel v Sarajevo. Tu je spoznal mlado baronico Albori, s katero se je kmalu zaročil ter jo oženil. Zakon je bil navidez srečen in Obradovičeva žena je zavzemala odlično mesto v beograjski najvišji družbi. Sosedje pa so že dolgo opazovali, da mlada žena često sprejema možke obiske. Posebno pogosto so jo videli z 21letnim uradnikom Bergerjem. Pred par dnevi je Obradoviču žena nenadoma izginila, z njo pa tudi seveda precejšnja svota denarja in ves nakit. Razburjen je trgovec priletel na policijo in ta je telefonirala na vse strani, da naj oblasti pobegli parček ustavijo. In res, naslednji dan so oba begunca odkrili v nekem hotelu v Sarajevu in ju odpremili nazaj v Beograd.

Elektrifikacija mesta Osjek. Osješki občinski svet je sprejel ponudbo tvrdke Mac Daniel glede elektrifikacije mesta. Celotna električna naprava s cestno železnico vred bo stala občino 1,100.000 dolarjev. To svota se mora v 10 letih amortizirati.

Živa zgorela. V stanovanju zdravnika v Bršadinu je zgorela njegova služkinja Katica Stepanič. Mlada, še le 16 let stara deklica je hotela kuhati s špiritom. Vsled neopreznosti se je vnela tekočina v steklenici in eksplodirala. Goreč špirit se je razlil po obleki deklice. V nekaj minutah je bila popolnoma opečena po celem telesu. Vsled prehudih opeklin je kmalu umrla.

Radi širjenja republikanstva aretiran. V Baranji je bil aretiran župan občine Retfala Stjepan Haas, skupno z nekaterimi drugimi uglednimi občani. Zaprli so ga radi razširjanja radičevskih brošur in letakov in ker je izjavil javno, da je prepričan republikanec.

List »Zdravje«, ki ga je izdajal inšpektor ministrstva narodnega zdravja v Ljubljani kot slovenski prevod enakoimenovanega srbskega lista, je prenehal izhajati. Namesto tega lista se bo izdajal list »Zdravje« z originalnimi članki ter bo izhajal kot priloga lista »Prerod.« Sodelovali bodo v listu priznani strokovnjaki, uredništvo pa je prevzel predstojnik higijenskega zavoda dr. Pirc.

Iz Maribora.

Praznovanje kraljevega rojstnega dne v Mariboru. 17. decembra je kraljev rojstni dan, ki se bo proslavil kot državni praznik. V ta namen se vrši tega dne ob 11. uri v tukajšnji stolni in mestni cerkvi zahvalna slovesnost. Bogoslužja se bodo udeležili zastopniki vseh civilnih in vojaških oblastev in uradov. V državnih uradih in oblastvih bo ta dan delo počivalo. Trgovski, obrtni in drugi zasebni obrati morajo ta dan biti zaprti vsaj poldrugo uro, in sicer med cerkveno slavnostjo.

Trgovski gremij obvešča, da bodo trgovine dne 17. t. m. od 11. do 12. ure zaprte.

Slovesna posvetitev zvonov za stolno cerkev v Mariboru. Prihodnjo nedeljo, dne 21. t. m., se vrši v tukajšnji stolni cerkvi slovesna posvetitev treh novih zvonov: največjega (b), ki je počil leta 1921 in je sedaj prelit ter tehta 3883 kg, drugega (c), ki tehta 2600 kg, in najmanjšega (as), s težo 530 kg. Slovesnost se bo vršila po sledečem sporedu: Ob pol 8. uri prepeljemo zvonove od tvrdke Zvonoglas po Vrtni ulici, Koroški cesti, Glavnem trgu, Gosposki, Gregorčičevi in Strossmajerjevi ulici do vhoda v Orožnovo ulico. Tu sprejme zvonove župnijska duhovščina, botri in zastopstva društev. V tem sprevodu se prepeljejo zvonovi okoli 9. ure na Slomškov trg, kjer bodo dvignjeni za posvetitev na pripravljeni oder. Ob pol 10. uri izvrši posvetitev prevzvišeni g. knezoškof. Po posvetitvi je v stolnici slavnostna pridiga in pontifikalna sv. maša presvetlega nadpastirja z zahvalno pesmijo. V stolp se dvignejo zvonovi med 13. in 16. uro. K pomembni slovesnosti vabimo uljudno mesto in okolico.

K umoru družine Mikl v Studencih pri Mariboru. Zadnjič smo poročali, kako se je doigrala na Aleksandrovi cesti v Studencih pri črevljarju Mikl družinska žaloigra. Ženo Terezijo Mikl so našli v petek zjutraj v mlakuži krvi s prerezanim vratom. Komisija je pozneje našla tudi petletno hčerko v postelji in otrok je imel popolnoma zdrobljeno glavo. Čevljarja Mikla zjutraj ni bilo nikjer in še danes nikdo ne zna, kje da bi naj bil. Že koj v soboto se je raznesla po Studencih in celem Mariboru vest, da so našli čevljarja Mikla v gozdu pred Limbušem vsega razmesarjenega in povezanega v vrečo. Novica z v vreči najdenim Miklom je seve čisto iz trte izvita in plod fantazije. Pač pa je sodna komisija v soboto dognala, da ne gre pri slučaju Mikl za družinsko žaloigra, ampak, da so bili Miklovi v noči napadeni od doslej še neodkritih zločincev, izropani in vsi člani rodbine umorjeni. Miklovi pomočniki trdijo, da so odnesli neznani roparji iz čevljarske delavnice Miklove razne usnjate robe za 50 tisoč dinarjev. Ti Miklovi pomočniki tudi pripovedujejo, kako je Mikl vedno občeval z raznimi temnimi in tihotapskimi elementi in ž njimi kšeftaril. Orožništvo v Studencih je razposlalo o slučaju Mikl na vse strani obvestila. Na Bregu pri Ptuju so baje aretirali nekega mizarskega mojstra, ki je prodajal Miklove stvari. Miklovi pomočniki izjavljajo, da so videli tega mizarskega mojstra večkrat pri Miklu v zaupnih pogovorih. Aretirani pa izjavlja, da je bil tedaj, ko se je doigral zločin na Ruški cesti, res v Studencih, a je baš tedaj temeljito popival in se mu niti ne sanja o kaki sokrivdi pri žalostni Miklovi žaloigri. Včeraj v nedeljo se je vršil po izvršeni obdukciji pogreb Miklove žene in otroka. Cela zadeva je zavita v tajnost in še danes nikdo ne zna, kje je čevljar Mikl in kedo je glavni krivec pri tem čisto balkansko surovem in tajinstvenem umoru. Žandarmerija in policija sta z vsemi silami na delu, da izsledita zločince in je upanje, da se bo cela zadeva razkrila ter razvozljala že ta teden. Mizarski mojster iz Brega pri Ptuju, ki je bil v soboto aretiran in prepeljan v Maribor, se ne piše Šnuderl, kakor so poročali listi, ampak Žlahtič. Nek Ptujčan je naročil pred kratkem pri čevljarju Miklu čevlje in ravno te čevlje je Žlahtič prodajal po Ptuju in to ga je izdalo. Žlahtič ima žalostno — tihotapsko preteklost.

Glasbena Matica se skrbno pripravlja za svoj novi koncert, ki ga namerava prirediti sredi meseca januarja 1925. Tokrat nastopi z velikansko muzikalično atrakcijo, ki se še ni nudila Mariboru in okolici. Proizvajala bo namreč epohalno Dvorakovo kompozicijo »Mrtvaški ženin«, pri katerem sodeluje 100 pevcev in 70 godbenikov.

Božičnico priredi Krščanska ženska zveza v veliki dvorani Narodnega doma v Mariboru dne 21. decembra 1924, ob 19. uri (7. uri zvečer). Na sporedu so: Pozdravni govor, deklamacije, petje, slavnostni govor msgr. dr. A. Medveda, razdelitev božičnih daril živa slika in licitacija. Sodeluje godba Katoliške omladine. Obdarovanih bo 70 revnih članic. Vstopnina: V dvorani: sedeži po 10 in 5 D, stojišča 3 D. Galerija: sedeži 3 D, stojišča 2 D. Čisti prebitek se bo porabil v nadaljno podporo revnih članic. K obilni udeležbi vabi odbor.

Ljudska univerza v Mariboru. Opozarja se na predavanje g. arhitekta Jelenca o »francoskih gotskih katedralah«, ki se vrši danes v pondeljek ob ¾ na osem zvečer v mali kazinski dvorani. To je sicer nadaljevanje predavanja o istem predmetu, vendar bo g. predavatelj ponovil najbistvenejše točke in tudi še enkrat pokazal najlepše slike svojega zadnjega predavanja. Pokazal bo vsega skupaj še kakih 45 zares prekrasnih skioptičnih slik. Nihče naj ne zamudi te azredne prilike, da si pogleda najveličastnejše stavbe, kar jih je izumil človeški duh. Gospod arhitekt Jelenc je pokazal pri svojem prvem predavanju, da zna poljudno in zelo zanimivo predavati. Predprodaja vstopnic je pri ge. Zlati Brišnik od 1 do 6 din. komad. Kot nadaljno zanimivost Ljudske univerze beležimo »Otroški večer« ki se ga priredi dne 21. t. m. ob pol 5. uri pop. Ljudska univerza hoče nuditi tudi otrokom duševno hrano. V to svrho bo g. ravnatelj Bratina recitiral najlepše slovenske, češke in ruske pravljice. A dve pravljici bodo ilustrirale tudi lepe skioptične slike. Tudi operna pevka gdč. Vladimirova je obljubila, da zapoje nekaj lepih otroških pesem.

I. Citraški klub v Mariboru vabi vse svoje člane in članice k II. rednemu občnemu zboru, ki se vrši v petek, dne 19. t. m., ob 8. uri zvečer, v rezerviranih prostorih hotela »pri Zamorcu« v Mariboru, Gosposka ulica št. 30, s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdravni govor predsednika. 2. Poročilo predsednika, tajnika, blagajnika. 3. Poročilo pregledovalcev računov. 4. Volitev novega odbora. 5. Slučajnosti. V slučaju nesklepčnosti občnega zbora se vrši isti pol ure pozneje na istem kraju in z istim dnevnim redom ob vsakem številu navzočih članov.

Državna borza dela v Mariboru. Pri tej borzi je bilo od 7. do 13. t. m. 89 prostih mest prijavljenih, 156 oseb je iskalo dela, v 52 slučajih je borza posredovala uspešno in 5 oseb je odpotovalo; od 1. januarja do 13. decembra pa je bilo 6901 prostih mest prijavljenih, 9826 oseb je iskalo dela, v 4258 slučajih je posredovala borza uspešno in 1379 oseb je odpotovalo.

Poslano.

Pozivam pisca radikalnega lista »Narodnega Gospodarja« št. 21, ki mi je tudi znan, ker mi podtika nečedne stvari in malomarnost v službi, da se podpiše s polnim imenom, da vem s kom imam opraviti, ker drugače ga smatram za podlega lažnjivca in obrekovalca.

Veronek Franc,
delovodja delavnice državne železnice v Mariboru.

KOLIKO BODO STALI NAŠI ČASOPISI L. 1925?

Naši časopisi ohranijo za prihodnje leto popolnoma stare cene. Dasiravno so se pomočniške plače tekom leta 1924 zvišale, se vendar cene našim listom po novem letu ne bodo nič zvišale.

»Slovenski Gospodar« bo stal v letu 1925 v Jugoslaviji:

celoletno 32 dinarjev,
polletno 16 dinarjev,
četrtletno 8 dinarjev.

Zunaj naše države pa stane »Slovenski Gospodar« še enkrat toliko, kot doma.

»Straža« bo stala leta 1925 v Jugoslaviji:

Celoletno 80 dinarjev,
Polletno 40 dinarjev,
Četrtletno 20 dinarjev,
Mesečno 7 dinarjev.

Izven naše države stane »Straža« še enkrat toliko, kakor doma.

Pri dopolnjevanju MAGGI-jeve zabele

Cene dopolnjenih steklenic:	Stev. 0	1	2	3
	Din. 5·—	10·—	17·—	36·—

naj se pazi na to, da se zabela dopolni iz Maggi-jeve velike originalne steklenice, ker se v teh steklenicah po zakonu sme shranjevati, oziroma prodajati samo **Maggi-jeva** zabela in ničesar drugega.

LISTEK.

Slovenske gorice.

Opis. — M. Ljubša.

(Dalje.)

Na severu je meja Slovenskih goric zadnji del reke Sulme do svojega izliva v Muro, potem pa Mura do njenega združenja z Dravo, v zadnjem delu v južnovzhodni smeri. Teritorialno pritegnemo s tem tudi predležeče ravnice — Apačko »kotlino«, spodnje Mursko polje in Medžimursko ravnino — v naš obseg, akoravno se pozneje na Medžimurje ne oziramo.

Zahodna meja je spodnji del Črne ali nemške Pesnice do izliva v Sakovo, potem ta do svojega izliva v Sulmo in dalje Sulma do severne plati sekovskega grajskega hriba.

Južno in oziroma južno-zapadno mejo pa tvorijo zgornji del Črne Pesnice od Arveža do izvira na Pesniškem bregu (ta potok se večkrat kratko označuje z Sakovo ali celo s Sulmo), od Pesniškega brega dalje Bela Pesnica do svojega izliva v Dravo, končno ta sama do združenja z Muro.

Ker kažejo Slovenske gorice na vzhodu obliko kota, ne moremo o vzhodni meji govoriti. Vendar pa zaradi pomanjkanja pristopnega gradiva in navadnega nazivanja izločimo iz naše razprave Medžimurje; potem pa imamo na vzhodu isto mejo, kot proti Mežimurju, to je od Ščavnice naprej potok Presiko, na južni strani glavnega grebena pa Trnovo, oziroma zadnje tri do štiri kilomtre Celino (Zelino).

Severozapadno od Slovenskih goric se razprostira sausalsko gorovje, proti vzhodu dalje takozvani graški kotel, katerega rob so naše Gorice. Južno od njih pa najdemo Kozjak in nekako vzhodno od Sv. Vrbana naprej njegov razrastek, Mariborske in ptujske gorice. Spodnje ptujsko polje pa loči od Slovenskih goric Haloze, ki se razprostirajo ob štajersko-hrvatski meji južno od Drave.

Zemljotvorbena sestava Slovenskih goric.

(Zemljeslovje, večinoma po: Iv. Žuža, Geognozija v Slov. Štajerju, I. in drugih.)

Ako se postaviš na kakšen višji vrh, n. pr. na Velko ali pri Sv. Ani, ali pa tudi pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu [illegible] ter pogledaš na Slovenske gorice v vzhodni smeri, takoj se ti zazdi, da gledaš na malo razburkano morje, kjer se val za valom vzdiga — postranski grebeni —, dokler ti oko ne obtiči ob Dravi, za katero se vzdiga nov svet — Haloze. Ni čuda, da nemški pisatelji — bolje nego domačini! — občudujejo krasoto te lepe valovite planjave.

In vprašaš se: Kako so nastali ti griči, kako celo ozemlje Slovenskih goric?

Pravijo, da so Slovenske gorice rob nekdanjega gorovja zahodnji rob ogrske nižine (Cilenšek 217), katero se je nekdaj udrlo, njegov prostor pa se napolnil z vodo. Tako je nastalo Panonsko morje, ki je konečno našlo svoj izhod po Donavi v Črno morje. Panonsko morje je segalo do pragov in v južnih apnenih planinah izpiralo in vzpodjedalo apnate obronke ter zapustilo svoje sledove v nižjem in višjem podbrdju. Tako sa nastala mlajša zanožja in vsaj deloma izpolnila globoke zareze starejših pozorij. (Cilenšek l. c.) Tako so nastale lipniška, radgonska, murska in ogrska planjava.

Prikladniša je razlaga, da so v tretjegorni ali tercierni dobi velikanski ledeniki v Alpah po svoji naravni teži silili navzdol proti alpskemu vznožju in pri tem plazenju seveda s seboj vlekli razne snovi in tvarine alpskega površja. Ko pa je za naše kraje nastopil toplejši čas, se je led raztalil, voda je napolnila globokejša mesta, a pri svojem vstekanju navzdol je zarezala v površje, obstoječe iz samih zrahljanih tvarin, globoke soteske, katere je sčasoma napolnila in v njih zapustila raztopljene in neraztopljene rudnine. Pravih sotesk v Slovenskih goricah ne najdemo razun k večjemu ob izviru kakšnega potoka. Vsi potoki imajo le v začetku večji pad, kmalu se pa začne dolinica ali dolina z malim padom, voda teče počasneje in naplavljena dolina je mnogokrat močvirnasta.

Od ledenikov zapuščene tvarine so bile — kakor smo že rekli — jako zrahljane; nasledek tega so bili in še so neredki plazovi (dr. Krebs 380), ki so tudi povzročili, da so vrhovni robovi ostri in ob rebrah znatne strmine (n. o. m. 381).

Da so Slovenske gorice nastale po ledenikih, nam kaže njihovo skladovje. Tla so sestavljena iz raznih skladov mlajše tretjegorne tvorbe, ki se običajno v valovitem in strmem nagibu razodevajo. Vobče prevladajo glinasti, dozdevno litavski opoki, proti vzhodu menjajo ilovače s peščencem in kremenastim konglomeratom. Zadnji povzroči oblikovanje ostrih robov in strmih reber. Tudi litavski apnenec se na večih krajih razodeva. Ta razvoj sega skoraj do ogrske meje, kjer se peščenati in konglomeratni vrhunci čedalje bolj vtapljajo pod mlajše tvorbine naplavnih delov. Od Presike čez Mihalovce proti Ormožu se nahaja premogov slog samo 3 do 7 dm debelosti; premogove nastavke najdemo tudi pri Gomilici.

Ob štajersko-ogrski meji imamo tudi starejšo dobo, vulkansko tvorbo, ki se začne nekako ob Rabi in se vleče čez vzhodne Slovenske gorice nekako do Sv. Lenarta. Potem zginejo nje znaki za dalje časa, dokler se na novo ne prikažejo za Donačko goro in Bočem ter se vlečejo dalje ob meji notri na Kranjsko. Morebitne vulkanske izbruhe te črte so pokrile in zakrile razširne naplavine ob Muri, potem pa tretjegorne tvorbine Slovenskih goric, a vulkanski značaj spodnjega sklada se izraža v mnogoštevilnih mineralnih vrelcih-slatinah, posebno pri Radencih pod Radgono, v srednji Ščavniški dolini, katerih število proti Pesnici (v južnozapadni smeri) hitro pojema in onkraj Pesnice dalje čez Dravo in na Dravskem polju obče nimamo več slatin.

Kakor smo že prej omenili, so naše Slovenske gorice jako razvito gričevje po ozkih in od 100 do čez 200 m globokih dolinah in dolinicah. Pogled na zemljevid nam kaže nenavadno vsporednost dolin in vodovja, ne samo Mure in Drave ter njenih večjih pritokov Pesnice in Ščavnice, ampak tudi lepo sporednost pesniških pritokov v zgornjem in srednjem delu do Drvanje in pozneje od Savskega potoka dalje.

Naplavine ob Pesnici in Ščavnici ter v Apačkem polju in neogenske tvorbe Slovenskih goric se smejo šteti k najrodovitnejšim delom naše domovine in zemlje.

(Dalje prihodnjič.)

Stoj! Kam greš? V novo prevzeto gostilno »Mesto Trst« nasproti javne bolnice, kjer dobim vsak čas okusna topla in mrzla jedila in izvrstno pristno domačo kapljico! 759

Dva krepka, čvrsta dečka sprejme kot vajenca »Ruda«, izdelovanje kovinskih izlivkov, Maribor, Frankopanova ul. 10.

Velika izbira

praktičnih in najcenejših

božičnih in novoletnih daril

kakor: manikure, ročne torbice, potne opreme, kovčeki, dežniki, palice, galanterija, srebrnina jedilno orodje, --- parfumerija, družabne igre ---

igrače.

Poseben oddelek za moško perilo: bele in modre srajce, spalne srajce, spodnje hlače, žepne rute, ovratnike, samoveznice, nogavice, rokavice, dokolenice, trikotaža, jumperji, sweaterji i. t. d.

Velika izbira okraskov za božično drevo!

Gaspari & Faninger

Maribor, Aleksandrova cesta 23.

Primarij

dr. Mirko Cernič,

specijalist za kirurgijo v Mariboru,

se je preselil in ordinira od 14. do 16. ure.

Trg Svobode 6, I. nadstr. Telefon 358.

(Nasproti Grajske kleti.)

Kdor v „Straži“ oglašuje, uspeha gotovo se raduje!

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ul. št. 1—I. 107

Predivo kupuje po najvišjih cenah ali zamenja za gotove vrvi tvrdka Ivan N. Adamič, Maribor, Vetrinjska ul. 20. 613

CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, lovano in vlito, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter,

Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje, katero je za vporabo, s kovaškimi odpadki in vlitino.

Tovarna za izdelovanje likerjev, dezertnih vin in sirupov

Perhavec & Valjak

MARIBOR Meljska cesta 3. MARIBOR

priporoča predvsem svojo veliko zalogo najizbornejšega Vermouth-vina, od najslovitejših zdravnikov kot splošno in najučinkovitejše sredstvo proti različnim bolestim ter zlasti rekonvalescentom in slabotnim priporočenega. Poleg tega se dobijo in so vsak čas na razpolago najrazličnejši likerji, rum, konjak in slivovka, vse najboljše kvalitete.

Zahtevajte cenike! 676 11—1

Najboljša in najcenejša darila

za Božič in Novo leto

se dobijo samo v galanterijski trgovini

Josip Mlinarič, Maribor, Glavni trg št. 17.

Pri nakupu od Din. 100·— dalje 5 odstot. popusta.

Strojno mizarstvo

HOCHNEGER & WIHER

Koroška c. 53 MARIBOR Koroška c. 53

se priporoča za izdelovanje pohištva in stavb kakor vseh v to stroko spadajočih mizarskih izdelkov. — Pohištvo za sobe in pisarne trajno v zalogi.

Edini izdelovatelji stiskalnic ‚Patent Rudl‘.

Postrežba točna! Cene zmerne!

Za zimo so najboljši ! Cenik brezplačno!

KARO-ČEVLJI

MARIBOR, Koroška c. 19

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. Odgovorni urednik: Vlado Pušenjak. Izdaja konzorcij »Straže«.